

Deklarace Nové horizonty protidrogové politiky 2014

(aktualizované principy místních protidrogových politik)

Deklarace je výstupem setkání a diskuse nositelů rozhodovacích pravomocí a zástupců městských samospráv s pracovníky prevence, léčby, minimalizace rizik a prosazování zákona a se zástupci výzkumné obce z oblasti užívání návykových látek na konferenci (Nové) horizonty protidrogové politiky v středoevropských metropolích, jež proběhla ve dnech 25. - 26. 9. 2014 v hl. m. Praze.

Hlavním cílem konference bylo představit a definovat efektivní a realistické protidrogové politiky ve velkých metropolích Evropy a představit nové horizonty, tj. inovativní, v praxi ověřená a funkční opatření a intervence realizované na místní úrovni s cílem minimalizovat negativní zdravotní, sociální, trestně-právní, bezpečnostní a ekonomické dopady výroby, distribuce a užívání návykových látek, jež mohou negativně ovlivňovat zdravý vývoj jednotlivců i společnosti.

K podpoře deklarace je možné se připojit podpisem na <http://www.drug-horizon-prague.cz>, ale především praktickou realizací efektivních a realistických opatření protidrogové politiky ve vašich městech.

Pražská konference (Nové) horizonty protidrogové politiky ve středoevropských metropolích tématicky navazuje na konferenci Městská a regionální drogová politika v éře globalizace 2010 (Urban Drug Policies in the Globalised World). Ta zdůrazňovala klíčovou roli městských samospráv a protidrogových politik měst při předcházení a/nebo snižování negativních dopadů výroby, distribuce a užívání návykových látek a při řešení s nimi souvisejících problémů.

Trendy ve výrobě, distribuci a užívání návykových látek, na něž je třeba reagovat odpovídajícími opatřeními, doznaly od roku 2010 v městech Střední Evropy řady změn. Posuny byly učiněny i ve stavu poznání o jevech spojených se škodlivým užíváním návykových látek, stejně jako o opatřeních a intervencích k jejich efektivnímu řešení. To vedlo účastníky konference (Nové) horizonty protidrogové politiky v středoevropských metropolích k doplnění a aktualizaci základních principů účinné protidrogové politiky realizované městskými samosprávami na místní úrovni.

My, signatáři Deklarace Nové horizonty protidrogové politiky 2014, jsme přesvědčeni, že problémy spojené s užíváním návykových látek lze nejadresněji a neúčinněji řešit prostřednictvím opatření a intervencí protidrogové politiky realizovaných na místní úrovni. Klíčovou roli tak v předcházení a/nebo snižování negativních dopadů výroby, distribuce a užívání návykových látek a při řešení s nimi souvisejících problémů hrají městské samosprávy a protidrogové politiky měst a obcí. Aby byly tyto protidrogové politiky skutečně účinné, mělo by při jejich formulaci a realizaci být dodržováno následující desatero základních principů.

1. Integrovaný přístup

Praxe jednoznačně ukazuje, že různé typy závislostního či návykového chování - bez ohledu na legální status návykové látky - jsou úzce propojeny a jejich charakteristiky jsou velmi podobné. Dělení drogových politik podle typu užívaných návykových látek – ilegálních a legálních – se proto jeví jako nefunkční a neúčinné. Jako odpovídající řešení se proto jeví tzv. integrovaná protidrogová politika, již tvoří soubor komplexních, vzájemně provázaných a výzkumem ověřených preventivních, vzdělávacích, zdravotních, sociálních, regulačních či kontrolních opatření a opatření prosazování zákona ve vztahu k zacházení s návykovými látkami – jak ilegálními, tak i legálními.

2. Přijetí odpovědnosti za veřejné zdraví

Odpovědnost za ochranu veřejného zdraví, za kvalitu života občanů měst a obcí, stejně jako za bezpečnost a pořádek v nich nesou nejen ústřední státní orgány, ale i samosprávné orgány krajů, měst a obcí. Proto se všechny orgány veřejné správy – včetně orgánů měst a obcí - mají ve vzájemné spolupráci a koordinaci plánovaných a realizovaných opatření podílet jak na formulaci, tak i na financování a realizaci opatření a cílených intervencí protidrogové politiky, které aktuálně reagují na místní specifické podmínky a potřeby.

3. Minimalizace škod – společný cíl

Opatření snižování nabídky návykových látek, snižování poptávky po nich a minimalizace rizik (harm reduction) bývají prezentovány jako vzájemně si odporující, ale nejsou. Jejich společným konečným cílem je snížit možné nepříznivé zdravotní, sociální, trestně-právní, bezpečnostní nebo ekonomické důsledky výroby, distribuce a/nebo užívání návykových látek pro jednotlivce i pro společnost.

4. Mapování a vyhodnocování situace a potřeb

Problémy spojené s výrobou, distribucí a užíváním návykových látek se v různých regionech a městech liší a mohou se v průběhu času měnit. Orgány měst proto hrají klíčovou roli v průběžném mapování a vyhodnocování situace a potřeb, stejně jako při plánování, financování a realizaci potřebných opatření a intervencí integrované protidrogové politiky.

5. Čtyři pilíře protidrogové politiky

Komplex opatření a intervencí integrované protidrogové politiky realizovaných ve městech a obcích by měl na základě poznatků z výzkumu stavět na čtyřech základních pilířích – tj. na primární prevenci, léčbě a resocializaci, minimalizaci rizik a snižování nabídky návykových látek. Města a obce by proto měla vyváženě podporovat realizaci komplexních a provázaných opatření a intervencí integrované protidrogové politiky v oblastech primární prevence, léčby a resocializace, minimalizace rizik a prosazování zákona na území jejich působnosti zohledňující potřeby jednotlivců i komunit.

6. Partnerství a vzájemný respekt

Díličí opatření integrované protidrogové politiky realizují profesionálové z různých oborů, kteří k řešení problémů spojených s výrobou, distribucí a užíváním návykových látek přistupují na základě různých teoretických východisek. S ohledem na ně sledují rozdílné primární cíle a používají různé metody a formy práce, jež však sledují společný cíl – snížit riziko řady různorodých možných nepříznivých důsledků výroby, distribuce a užívání návykových látek pro jednotlivce i místní společenství na nejnižší možnou míru. Pro dosažení účinnosti jimi realizovaných opatření a intervencí je nezbytné, aby si nekonkurovali, ale aby vzájemně spolupracovali a respektovali se, stejně jako odlišné metody a formy práce, které s ohledem na svoji profesi v protidrogové politice uplatňují.

7. Odvaha k inovacím

Měnicí se trendy ve výrobě a distribuci návykových látek a vzorce v jejich užívání a jejich nepříznivé dopady vyžadují odvahu nositelů rozhodovacích pravomocí na všech úrovních veřejné správy a zejména na úrovni měst a obcí k inovacím při realizaci opatření a intervencí protidrogové politiky, které budou reagovat na aktuální zjištěné potřeby s využitím zahraničních zkušeností. Některé typy účinných opatření a intervencí protidrogové politiky nemusí být z pohledu voličů populární, ale jejich funkčnost byla v řadě měst Evropy ověřena. Rozhodnutí pro jejich přijetí proto vyžaduje politickou odvahu.

8. Rovný přístup k odborným službám

Podle pana generálního tajemníka OSN Pan Ki-muna nemá být nikdo stigmatizován kvůli užívání návykových látek. To platí i v případě rovného přístupu k odborným zdravotním a/nebo sociálním službám, který bývá právě uživatelům návykových látek často odepírán. Tuto skutečnost je třeba změnit právě s podporou orgánů měst a obcí prostřednictvím informačních kampaní, jež se budou snažit ovlivnit veřejné mínění i mínění pracovníků zdravotnických a sociálních služeb ve vztahu k závislým uživatelům návykových látek, jejichž závislost je Světovou zdravotnickou organizací definována jako nemoc. Nemocní lidé nesmějí být stigmatizováni ani diskriminováni kvůli své nemoci.

9. Poučení se ze zkušeností a poznatků z výzkumu

Věříme, že se moderní člověk 21. století dokáže poučit z chyb a dovede využít vědou a praxí ověřené poznatky a zkušenosti. Při formulaci a realizaci místních protidrogových politik bychom proto měli vycházet jak ze zkušeností kolegů v dalších evropských městech, tak i z poznatků získaných z výzkumů v oblasti závislostí. Při volbě opatření a intervencí protidrogové politiky by proto neměly hrát roli moralistické předsudky a zavedené stereotypy, ale poznatky podložené výzkumy a zkušenostmi zahraničních kolegů.

10. Samotné plány nestačí

Města zpracovávají různé typy strategických a/nebo komunitních plánů, v nichž plánují různé typy opatření a intervencí, jejichž cílem je řešit palčivé problémy života občanů včetně problémů spojených s výrobou, distribucí a užíváním návykových látek. V některých případech ale nejsou pro jejich realizaci v rozpočtu místních samosprávných orgánů alokovány potřebné finanční prostředky a plánovaná opatření tak zůstávají jenom na papíře. To ohrožuje důvěru občanů i pracovníků různých typů služeb, organizací a institucí na místní úrovni v proces plánování. Místní orgány by proto měly vytvářet plány realistické, tj. takové, na jejichž realizaci disponují potřebnými finančními prostředky.